

januari 1949.

①

Kortfattade anteckningar från januari 1949, funna och
renskrivna 1982-02-09

1949-01-05: Hildesborg: 15 knipor, 2 gräsänder, hanne och hona (!!).
2 sädgäss flög söderut. 1 rödhake sedd, och 400 snö-
skator

⊗

-01-09: Sjölund: jaktfalk, sånglärkor, krickor i massor,
bläsand osv, gräsand, sångsvan, gräsiska m m.

-01-16: Lund: vacker morgon, sedan lugnt (och) rikt snöfall
kl 1230-1600. Kl 2020 hördes sångsvan över Lund.

2

1949, osäkert datum men omkring 1 april.

I Vombsjön såg jag en flock på 10 knölsvanar och en flock på 7 sångsvanar. De låg med c 100 m inbördes avstånd. I båda flockarna fanns flera fjelårsfåglar.

Inga andra anteckningar bevarade. Det är möjligt, men inte säkert, att observationen gjordes 25 mars. Från den dagen har jag anteckningar om en exkursion till Krankesjön och Vombsjön.

Innevarande år har jag besökt Måkläppen tre gånger, den 11 juni, 3 juli och 25 juli. Vid första besöket medföljde lektorn fil.dr. Kjell Ehnbohm, Lund; vid det andra lektorn fil.dr. Olof Elofson, Sundsvall, och fröken Inga Wingstrand, Lund. I det tredje deltog samtliga studenter på Studentgården i Skanör.

Besöken på själva Måkläppen ha varat 2-3 timmar varje gång. Den 3 juli företogs återresan hem icke genaste vägen utan utefter halvöns sydkust, upp genom Falsterbokanalen och förbi Knösen till Skanör, detta särskilt för att undersöka tillgången på årsunga ejdrar. Alla tre turerna gynnades av utmärkt vackert väder.

De viktigaste fågelobservationerna kunna sammanfattas sålunda:

11 juni

ejder mycket talrik häckfågel. Mängder av bon anträffades, i vilka äggen redan kläckts. Därtill ytterligare 8 bon med följande innehåll:

ett bo med 2 ägg

" " " 3 "

två bon " 4 " vardera

ett bo " 5 "

" " " 3 ägg och en nykläckt unge

" " " 4 ägg varav ett kläckfärdigt, sprickande

" " " obekant innehåll: honan låg så hårt på att hon icke lät sig skrämmas av boet.

I havet alldeles nära Måkläppen lågo flera hundra ejdrar, varav 10 - 20 ♂♂ och resten helt mörka fåglar, tydligen ♀♀. Inga som helst ejderungar sågos i havet.

gräsand: fyra bon anträffades med resp. 8, 8, 9 och 9 ägg.

gravand: en stor kull dunungar, därtill en flock på 18 ad.

småskrake: allmän, men inga bon anträffade. Hade ej lagt ännu.

skrattnås häckade absolut ej på ön. Endast 3 förbiflygande ad sågos.

fiskmås fåtalig. På norra reveln anträffades 5 - 6 bon, och antalet observerade ex. torde ej ha överstigit 25.

gråtrut var nu den dominerande av måsarna. Antalet sedda utfärgade exemplar var c:a 500, och antalet häckande par ungefär 250.

silltrut var talrikare än jag trott; c:a 160 ad räknades, och antalet häckande par var ungefär 30. Silltrutarnas bon lågo mest på sydöstra delen av ön och vid basen på den revel, som utgår härifrån. Gråtrutarna häckade huvudsakligen på det relativt höga västra partiet från sjömärket söderut. I det ungefär triangelformiga, med högt tuvigt gräs m.m. bevuxna centralpartiet av ön funnos dock också en del gråtrutbon och -ungar, kanske fler än man skulle tro på grund av risken att förbise bon här. I denna del av ön häckade vidare alla gräsänderna och huvudparten av ejdrarna.

havstrut sågs överhuvudtaget icke.

tärnor saknades också fullständigt. Just vid vår avresa såg jag en ensam silvertärna, men någon häckning av tärnor har icke förekommit på ön. Inom parentes må nämnas, att de kentska tärnorna i år häckat på några av öarna utanför kusten Vellinge - Klagshamn. De ha regelbundet hela sommaren flugit förbi Skanör för att fiska i området mellan Skanör och Måkläppen, och de ha alltid flugit norrut eller nordostut med Ammodytes i näbbet. Häckplatsen låg ej på spetsen av Hammarsnäs utan norr därom, vilket jag konstaterade vid ett besök på Hammarsnäs den 15 juli.

4

strandskata: på norra reveln 2 par, som voro mycket oroliga och säkerligen häckade eller åtminstone gjorde häckningsförsök. Ytterligare ungefär 2 strandskator sågos här, och det kan ha funnits ett tredje par på ön.

kärrsnäppa häckade givetvis ej, men 2 ad sågos på norra reveln.

övriga vadare: ingen sedd.

- - - -

kanin: ett ex sågs vid basen av norra reveln, och grävda hålor med spillning sågs på ett par ställen, liksom också spår i sanden. Men antalet exemplar på ön torde vara mycket litet; och någon förödelse på vegetationen sågs absolut inte.

3 juli

ejder: idag anträffades intet bo med ägg. Vid ön lyfte c 20 mörka fåglar; dessa var absolut inte årsungar. Inga spår av kullar med större eller mindre ungar sågos härute.

Ytterligare ejderflockar sågos: dels c 30 rastande ex, varav 10 ♂♂ i mer eller mindre ren sommardräkt, dels två förbisträckande flockar på resp. 16 ♂♂ och 18 ♂♂.

Vid sjöresan längs sydkusten - Kanalen - Knösen - Skanör sågos blott två spridda, flygande ex, en ♂ och en ♀.

Vid Skanörs hamn låg på morgonen denna dag 2 ♀♀ och 5 ännu ej halv vuxna ungar.

Utöver detta har jag sett ett fåtal honor med några få ungar på Nabben i juli och dessutom en hona med 4 tämligen små ungar samt en annan hona med 3 tämligen små ungar utanför sydkusten, ungefär tvärs för den s.k. Dansbaneskogen den 22 juli. För övrigt inga ejderungar! Jag tror med bestämdhet att ejdrarna få sina kullar uppätta eller mycket starkt decimerade alldeles i början, när ungarna äro nykläckta och när kullarna ligga vid Kläppen eller befinna sig på väg från Kläppen till fastlandet på sträckan från Skanörs hamn förbi Nabben till Ammerännan. Ty på den sträckan träffas enstaka ejderkullar, och det är rimligt att tro att de kläckts på Måkläppen.

Jag tror alltså att Måkläppens ejdrar föryngrar sig ytterst dåligt, med andra ord: att blott mycket få av deras ungar klarar sig till vuxen ålder. Trutarna kan vara orsaken härtill, härjningen kan gå fort, och kanske är det blott några dagar som är kritiska. Men jag anser ännu inte att det finnes bevis för trutarnas "skuld". Undersökningar just vid ejdrarnas kläckningstid äro alldeles nödvändiga för att få klarhet.

gräsand: ett bo funnet med 10 ägg. Därtill några tiotal ♂♂ i sommar-dräkt utanför Måkläppen, samt ett par förbiflygande ex sedda.

gravand: ♂ med 7 små ungar sedda, därtill en flock på 15 ad samt enstaka andra ex.

småskrak: 6 bon anträffades med resp. 4, 7, 8, 9, 11 och 13 ägg.

Alla dessa bon, liksom även gräsandboet, lågo i det med högt gräs bevuxna, tuviga området. Detta genomgicks idag ganska grundligt, men naturligtvis kan ytterligare ett par bon ha funnits. - Småskrak låg även parvis i havet utanför ön. Dessutom sågs en flock på minst 25 ex och en flock på 18 ex, som troligen ej inräknats tidigare.

knölsvan: en relativt stark oro på traktens ruggande knölsvanar kunde förmärkas. Förbi Måkläppen flögo bl.a. 37 svanar norrut, förmodligen till de favoriserade rastplatserna norr om Knösen vid Skanör.

skrattmå: ingen häckning. Några få förbiflygande ex sedda, en gång 5 ad i flock.

fiskmå: liksom sist höllo fiskmåarna till på norra reveln, mest vid dess bas. Men blott 10 - 15 ad sågos, och trots letande funno vi inga ungar.

gråtrut: den tidigare angivna siffran på 250 häckande par är förmodligen mycket nära rätt. Nu funnos ungar i massor; de flesta voro stora och flygvuxna, och huvudmassan av ungarna gick i vattnet och låg nu utanför ön i flera flockar. Åtskilliga gånger skrämde vi upp ungar, som nog gjorde sin första flygtur just på grund av att de blevo så häftigt skrämde. De sprungo bort från oss med flaxande vingar och lyfte klumpigt, ofta för att snart falla ner igen. Många tiotal ungar, stora ungefär som mindre höns, vägrade dock att lyfta utan tryckte istället i vegetationen.

silltrut: tidigare angiven siffra, d v s omkring 80 häckande par, också säkerligen mycket nära rätt. De allra flesta paren, kanske alla, bodde på den sydliga delen av ön och den därifrån utskjutande östliga reveln. De gamla fåglarna sutto med förkärlek på den reveln och - allra helst - på det flata, våta sandområdet som delvis utfyller bukten mellan denna revel och öns centrala delar. Här kunde upp till 100 silltrutar ad sitta tillsammans.

Silltruten häckar ju senare än gråtruten; dock funnos nu nästan inga silltrut-ägg kvar. De fåtaliga bon med ett eller två ägg, som jag fann, voro ovärdade och övergivna. Dock fann jag ett silltrut-bo med tre ägg, där ruvningen tycktes pågå.

De flesta ungarna av silltrut voro tämligen stora, ungefär som en kricka eller större. Vingpennornas teckning i spetsen studerades för att avgöra skillnaden gentemot gråtrut, och i de flesta fall sågs klar skillnad. Se Niethammer.

Trutarnas återväxt i år är god. Inga störningar torde ha ägt rum. Uppskattningsvis 300 - 400 ungtrutar på Måkläppen torde klara sig upp till flygg ålder i år.

havstrut: ej sedd vid Måkläppen.

tärnor: inga alls på Måkläppen. Fiskande kentska tärnor sågos däremot mellan Kläppen och Nabben. - De kentska tärnornas tidigare häckplatser på Kläppen kunna delvis återfinnas ännu på grund av markens egendomliga, tilltrampade utseende.

skärfläcka: vid middagstiden hördes skärfläcka på ön, och 4 ex kom norrifrån och flög runt över ön. Ingen häckning.

strandskata: ett par visade svag oro. Möjligen häckade de, eller gjorde häckningsförsök. Därtill sågs en flyttande flock på 16 ex.

stare: rester av starar anträffades allmänt i trutarnas spybollar, och ännu allmännare förekommo skelettdelar, ben, vingar eller intorkade hela fåglar på ön, både på sandstranden i väster och inne bland gräset. Alla starar voro ungfåglar. Sannolikt har någon stor flock överraskats av slagregn eller hagel eller en stormby under flyttningen. Märkligt fall. Material insamlat och överlämnat till Malmö Museum.

Måkläppen 1949 forts.

6

25 juli

Föga nytt utöver det sagda:

ejder: blott få exemplar sedda.

gravand: ♂ & ♀ med cirka 6 relativt små, duniga, svartvita ungar.

småskrak: 4 bon anträffade med resp. 4, 7, 8 och 10 ägg.

trutar: fulltaliga. Alla ungar nu flygga; blott en enda unge sågs springa undan, men även den var mycket stor, och det var en fråga om dagar innan den kunde flyga.

tärnor: intet enda exemplar sett.

vadare: flockar av sträckande vadare hade naturligtvis börjat uppträda men var ännu inte stora. Jag såg några tiotal strandskator och c 30 gamla kärrsnäppor o.s.v.

sädesärta sågs på ön, liksom vid föregående tillfällen. En ♂ ad gick och samlade mat. Säkert häckande.

- - - -

kaninen sågs ej, men alldeles färsk spillning anträffades framför ett kaninhål.

sälar: spridda exemplar sågos i vattnet runt ön.

- - - -

Vid ett par tillfällen, bl.a. 3 juli och 31 juli, har jag sett en fiskebåt med en man på utkik i masten fara runt Måkläppen, delvis helt nära ön. Sannolikt säljägare. Eljest inga störningar konstaterade.

Lund 3 augusti 1949

Denna redogörelse hade renskrivits med bläck. Originalen säkerligen överlämnat till Helge Bergman eller annan representant för Måkläppsföreningen. Två kopior på "gammaldags" papper av den tunga, glatta kvaliteten och därtill i folioformat har jag haft kvar. Denna renskrift var spatiöst skriven och omfattade 9 sidor. Den renskrevs av mig med praktiskt taget oförändrat ordval på nytt onsdagen den 12 oktober 1988. Samtidigt slopades de gamla kopiorna.

Lund 1988-10-12

